

PsykiatriFondens Ungdomsprojekt

Statusrapport 2009

Et pilotprojekt, der har til formål at støtte sårbare og frafaldstruede elever på ungdomsuddannelser og produktionsskoler i Københavns og Frederiksberg Kommuner, således at personlige problemer ikke hindrer gennemførelse af uddannelse.

PsykiatriFonden
Hejrevej 43
2400 København NV
Tel.: 3929 3909
Fax: 3929 3915

Fra: PsykiatriFonden
Til: Bevillingsgivere og samarbejdspartnere
Dato: Den 31. januar 2010

Indeks

Resumé	s. 4
1.0 Indledning	s. 4
1.1 Baggrund	s. 4
1.2 Formål	s. 5
1.3 Succeskriterier	s. 5
1.3.1 Overordnede succeskriterier	s. 5
1.3.2 Undervisning	s. 6
1.3.3 Psykologisk rådgivning	s. 6
1.3.4 Opkvalificering af studievejledere og lærere	s. 6
2.0 Metode	s. 6
2.1 Målgruppe	s. 6
2.2 Strategi	s. 6
2.3 Indhold	s. 7
2.3.1 Organisering	s. 7
2.3.2 Personale	s. 7
2.3.3 Undervisning af unge	s. 7
2.3.4 Psykologisk rådgivning	s. 8
2.3.5 Opkvalificering af professionelle	s. 8
2.4 Synergi i forhold til fondens andre aktiviteter	s. 9
2.5 Koordinering og samarbejde	s. 9
2.6 Formidling	s. 9
3.0 Status	s. 10
3.1 Er målsætningerne for 2009 nået?	s. 10
3.1.1 Udviklingsaktiviteter	s. 10
3.1.2 Undervisnings- og rådgivningsaktiviteter	s. 10
3.2 Opsummering af resultater fra projektstart	s. 11
3.2.1 Kerneydelser	s. 11
3.2.2 Web og kommunikation	s. 11
3.2.3 Dokumentation og strategi	s. 11
3.2.4 Netværk	s. 11
3.3 Målsætninger, som ikke blev opfyldt	s. 12
3.4 Målsætninger, som delvist blev opfyldt	s. 12

4.0	Evaluering	s. 12
4.1	Hvorfor virker det?	s. 12
4.2	Hvad er lykkedes?	s. 13
4.3	Sideeffekter	s. 14
5.0	Perspektiver	s. 14
5.1	Overordnede perspektiver	s. 14
5.2	Undervisning	s. 14
5.3	Psykologisk rådgivning	s. 14
5.4	Opkvalificering	s. 15
5.5	Netværk og samarbejde	s. 15
5.6	Referencegruppe	s. 15
5.7	Dokumentation	s. 15
5.8	Hjemmeside	s. 15
5.9	Presse og markedsføring	s. 15
6.0	Økonomi	s. 15
7.0	Konklusion	s. 16

Bilag

1. *Status elevundervisning*
2. *Status opkvalificering*
3. *Status psykologrådgivning*
4. *Oversigt over kontakt med ungdomsuddannelsesinstitutionerne*
5. *Medlemmer i Ungdomsprojektets referencegruppe*

PsykiatriFondens Ungdomsprojekt

Den 1. januar 2010

Status pr. 31. december 2009

Resumé

I 2007 igangsatte PsykiatriFonden Ungdomsprojektet, som har til formål at forebygge psykisk sygdom og mistrivsel blandt unge på hovedstadens ungdomsuddannelser med henblik på at mindske frafaldet.

En underviser, to psykologer og en projektkoordinator blev ansat pr. 1. september 2007 og fik til opgave sammen med afdelingslederen at videreudvikle og igangsætte projektet – herunder specificere et psykologtilbud til sårbare og frafaldstruede unge, udarbejde et undervisningskoncept og -materiale til eleverne samt undervisnings- og kursustilbud til studievejledere og lærere ansat på ungdomsuddannelserne. Aktiviteterne blev sat i gang i november 2007. I begyndelsen af 2008 blev endnu en psykolog ansat og en psykologpraktikant blev knyttet til projektet. Og i løbet af 2009 blev endnu to psykologer og en underviser ansat. Dermed er der dags dato to undervisere, fem psykologer, en projektkoordinator samt en afdelingsleder tilknyttet projektet.

Der har fra begyndelsen været en overvældende interesse for projektet og efterspørgslen – særligt i forhold til den psykologiske rådgivning – var allerede de første måneder særdeles stor. Ved udgangen af 2009 har mere end 90% af de skoler, der er omfattet af projektet, benyttet en eller flere af ydelserne og ca. 470 elever har været henvist til den psykologiske rådgivning. I alt er mere end 3.200 elever blevet undervist i konceptet "Tal om det", knap 1.000 studievejledere og lærere er blevet opkvalificeret, og flere end 300 elever er eller har været i et forløb hos psykologerne i rådgivningen.

Projektet er et gratis tilbud til alle ungdomsuddannelsesinstitutioner i Københavns og Frederiksberg kommuner og er finansieret af Indenrigs- og Socialministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse samt Undervisningsministeriet. Projektet er organisatorisk placeret i PsykiatriFondens Børne- og Ungeafdeling.

1. Indledning

1.1 Baggrund

Alt for mange unge med psykiske problemer får ikke den nødvendige støtte og hjælp. Det viser sig f.eks. ved, at især unge piger i stigende grad plages af selvmordstanker og gennemfører selvmordsforsøg, og at flere og flere unge mennesker udviser selvskadende adfærd, f.eks. ved at skære sig selv. Det er endvidere kendt, at omkring 10% af målgruppen har social angst og 2% OCD (tvangstanker og tvangshandlinger), ligesom depressioner og ADHD er udbredt. Ofte er de unge ikke i stand til at tale åbent om det og får derfor ikke den fornødne hjælp og behandling. Disse forhold medvirker til, at en stor gruppe unge mennesker ikke er i stand til at tilegne sig den viden og de

kompetencer, der bidrager til et godt liv, og at de risikerer at blive isoleret samt at udvikle svære sociale og psykiske problemer.

PsykiatriFonden har siden 2001 haft fokus på oplysning til børn og unge om psykiske sygdomme og problemer. På baggrund af den indsamlede erfaring på området har fonden haft et udtalt ønske om at tilbyde en særlig informationsindsats til eleverne på ungdomsuddannelserne. Denne målgruppe har et stort uopfyldt behov for oplysning og vejledning om psykisk sygdom og psykisk sundhed – i 2004 afdækket i en undersøgelse (bestilt af LO), hvor den manglende støtte på særligt erhvervsuddannelserne blev fremhævet. Ifølge undersøgelsen falder 30% af eleverne på erhvervsuddannelserne fra, og 23,5% af eleverne begrunder deres frafald med personlige problemer. I folkeskolen har man PPR, på de videregående uddannelser har man studenterrådgivningen. På ungdomsuddannelserne har der indtil nu ikke været et fast tilbud til eleverne.

Regeringens målsætning om, at 95% af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, går fint i spænd med tanken om uddannelse til alle. Det er en målsætning, som PsykiatriFonden bakker 100% op, men det er samtidig en målsætning, som vil placere flere udsatte unge på ungdomsuddannelserne. Den gode målsætning forudsætter således en skærpet indsats på ungdomsuddannelserne, hvad støtte og rådgivning angår. PsykiatriFondens Ungdomsprojekt er netop sådan en skærpelse.

1.2 *Formål*

Formålet med PsykiatriFondens Ungdomsprojekt er:

- At støtte elever med psykiske problemer i uddannelse og dermed nedbringe antallet af elever, der falder fra ungdomsuddannelserne pga. personlige problemer.
- At uddanne studievejledere/lærere til i større omfang at kunne varetage støtte- og rådgivningsfunktionen i forhold til sårbare elever.
- At fremme den enkeltes ressourcer og evne til at få optimalt udbytte af undervisningen.
- At aftabuisere psykiske sygdomme og problemer, så det bliver mere acceptabelt at have en psykisk sygdom eller psykiske problemer og at søge hjælp.
- At forebygge, at psykiske problemer udvikler sig til behandlingskrævende psykiske sygdomme blandt eleverne på ungdomsuddannelserne.
- At fremme tidlig opsporing af elevernes psykiske sygdomme og problemer samt henvise til relevante støtte- og behandlingstilbud.
- At fremme et sundt psykisk arbejdsmiljø på ungdomsuddannelserne.
- At bidrage til regeringens ambition om, at 95% af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse.

1.3 *Succeskriterier*

1.3.1 *Overordnede succeskriterier*

Det overordnede succeskriterium for indsatsen er, at elevernes trivsel fremmes, således at frafald pga. personlige problemer mindskes. Registrering af årsagen til mistrivsel samt graden af fastholdelse er blevet indarbejdet fra projektets start og danner grundlag for evaluering af projektet. Fastholdelsesprocenten anses for tilfredsstillende, hvis 50% af de henviste elever fastholdes med støtte fra psykologtilbuddet. Det er desuden et overordnet succeskriterium, at de relevante uddannelsesinstitutioner bliver bekendt med tilbuddet i tilfredsstillende grad.

1.3.2 *Undervisning*

Det er et succeskriterium, at størstedelen af eleverne oplever, at de kan anvende det lærte konstruktivt i forhold til deres videre uddannelsesforløb. I forbindelse med do-

kumentationen af indsatsen får underviste elever et evalueringsskema, hvor de får mulighed for at vurdere undervisningen. Det er et succeskriterium, at gennemsnittet af denne vurdering ligger på fire eller højere (på en skala fra 1-6).

1.3.3 *Psykologisk rådgivning*

Det er et succeskriterium, at samtlige elever tilbydes en visiterende psykologsamtale senest tre uger efter første henvendelse. Endvidere er det et succeskriterium, at elever og studievejledere selv angiver psykologens støtte som en afgørende faktor for elevens fastholdelse og gennemførelse af den påbegyndte uddannelse. Konkret er det et succeskriterium, at minimum halvdelen af de frafaldstruede elever med hjælp fra psykolog-rådgivningen bliver fastholdt i deres ungdomsuddannelse.

1.3.4 *Opkvalificering af studievejledere og lærere*

Overordnet er målet, at studievejledere og lærere på ungdomsuddannelserne opfatter tilbuddet om opkvalificering som brugbart og attraktivt og som noget, der kan hjælpe dem i deres daglige arbejde. Det er et succeskriterium at udarbejde et forløb for vejledere og lærere med det formål at styrke deres evne til i højere grad at kunne varetage de udsatte unges problemer lokalt.

- Det er et succeskriterium at afholde fire årlige konferencer for studievejledere og andre professionelle med bl.a. mistrivsel og støttemuligheder som tema.
- Der afholdes minimum otte eftermiddagsmøder for studievejledere om året. Derudover besøger projektets undervisere og psykologer de enkelte lærerkollegier i det omfang, det efterspørges af uddannelsesinstitutionerne.
- Det er et succeskriterium, at gennemsnittet på evalueringerne af opkvalificeringstilbuddet ligger på fire eller højere (på en skala fra 1-6).

2. **Metode**

2.1 *Målgruppe*

Den primære målgruppe er elever på ungdomsuddannelser og produktionsskoler i Københavns og Frederiksberg kommuner, primært 16-25-årige. Den sekundære målgruppe er studievejledere samt lærere mfl. på ungdomsuddannelserne i de to kommuner.

Projektet dækker i alt 44 ungdomsuddannelsessteder. De er fordelt således:

- 21 gymnasier og HF
- Fire afdelinger under Niels Brock (Copenhagen Business College)
- Ni erhvervsskoleafdelinger (fem fra KTS, tre fra TEC og en fra CPH West)
- Seks andre erhvervsuddannelser (to SOSU-skoler, Fodterapeutskolen, Hotel- og Restaurantskolen, Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere og Søværnets Teknikkursus)
- Fire produktionsskoler

2.2 *Strategi*

Projektets kerneydelser – undervisning, rådgivning og opkvalificering samt dokumentations- og evalueringsarbejdet – har højeste prioritet. Yderligere udviklingsopgaver og ad hoc-opgaver bliver prioriteret ud fra, hvilke aktiviteter der har den største effekt i forhold til de ressourcer, der skal bruges. For at nå projektets målsætninger skal projektets ydelser synliggøres og være nemme at gøre brug af for de forskellige målgrupper.

2.3 *Indhold*

2.3.1 *Organisering*

Ungdomsprojektet er organisatorisk en del af PsykiatriFondens Børne- og Ungeafdeling. Børne- og Ungeafdelingens afdelingsleder refererer til områdechefen for kommunikation.

2.3.2 *Personale*

Den 31. december 2009 var følgende personer ansat i projektet: psykolog Anne Kaplan, cand.psych.aut., psykolog Tina Månsson Hansen, cand.psych.aut., psykolog Dorthe Andersen, cand.psych., psykolog Therese Dittmann, cand.psych.aut., psykolog Mette Haaning, cand.psych., ergoterapeut og voksenunderviser Sylvia Johannsen, underviser, socialpædagog og master i HR Ronny Højgaard Larsen, projektkoordinator Siv Bilsted Pedersen, cand.scient. og HD(O) og afdelingsleder Hallur Gilstón Thorsteinsson, cand.mag. i psykologi og filosofi.

Psykologer og undervisere udgør et team med stor pædagogisk og psykologisk viden og erfaring, og deres forskellige baggrunde og erfaringer indvirker konstruktivt på den sparring, der foregår i teamet. Den aktuelle personalesammensætning betyder, at:

- Der udbydes undervisning til elever op til fire dage om ugen.
- Der udbydes støttende psykologsamtaler fire dage om ugen (inklusive visiterende samtaler med henviste elever).
- Opkvalificering og vejledning af professionelle (studievejledere og lærere) prioriteres højt og afholdes udover fastlagte konferencer og eftermiddagsmøder efter behov/ efterspørgsel.

Underviserne modtager ekstern supervision af psykolog Dorthe Meinike og gennemgår desuden workshops om den personlige samtale, håndtering af elevers reaktioner i undervisningen m.m. Psykologerne modtager supervision ved en ekstern supervisor hver måned, p.t. psykolog Helene Grau.

2.3.3 *Undervisning af unge*

PsykiatriFondens Ungdomsprojekt tilbyder undervisning af elever på ungdomsuddannelserne i psykisk mistrivsel og forebyggelse. Formålet med undervisningen er at nedbryde eksisterende tabuer og fordomme, fjerne berøringsangst og øge viden om og tolerance over for mistrivsel og psykisk sygdom samt at tilskynde elever, der måtte have et behov, til at søge hjælp så tidligt som muligt.

Indholdet i undervisningen:

- Hvad er normalt, og hvornår er der tale om psykiske problemer?
- Hvad er f.eks. spiseforstyrrelser, depression, selvskade og angst?
- Hvad gør man, hvis man selv, en i familien eller en af vennerne får det psykisk dårligt?
- Psykisk sundhed og forebyggelse.

Rammerne for undervisningen:

- Undervisningen varetages af to undervisere.
- Et typisk undervisningsmodul varer i to en halv time, heraf en time og 45 minutter til undervisning og 45 minutter efterfølgende til åben rådgivning for de elever, der måtte have interesse og behov for det.
- Der undervises i hold a ca. 25-30 elever ad gangen.
- Skolen stiller et undervisningslokale til rådighed.

- Det er en forudsætning for besøget, at der er en lærer til stede, mens de unge bliver undervist.

2.3.4 *Psykologisk rådgivning*

Fokus for psykologsamtalerne er fastholdelse på uddannelsen og rådgivning i forhold til personlige problemer, der gør det svært for den unge at gennemføre uddannelsen.

Forudsætninger for at modtage psykologtilbuddet:

1. Eleven er 16-25 år og aktiv på en ungdomsuddannelse i Københavns eller Frederiksberg kommuner (elevens bopæl er underordnet).
2. Eleven vurderes som aktuelt frafaldstruet eller mistrives i sådan en grad, at det på sigt kan udgøre en trussel i forbindelse med uddannelsen.
3. Eleven har personlige, sociale eller psykiatrinære problemer, herunder:
 - Nedtrykthed og lette/moderate depressioner
 - Angstproblematikker (ikke psykiatrisk karakter)
 - Pårørendeproblematikker (ikke sygesikringsberettigede)
 - Overgrebsproblematikker (ikke sygesikringsberettigede)
 - Problemer i familien, herunder skilsmisse og konflikter
 - Selvværds- og identitetsproblemer
 - Ensomhed/isolation
 - Trivsel i skolen/studiemæssige problemer
 - Mobning
 - Stress

Alle tre kriterier skal være opfyldt.

Rammerne for psykologtilbuddet:

- Henvisning af unge til Ungdomsprojektets psykologiske rådgivning foretages af studievejleder eller leder/rektor, således at der altid er kontakt fonden og skolen imellem. Henvisningen sker via et henvisningsskema samt evt. ved kontakt til en af projektets psykologer.
- Elever med et misbrug eller svære psykiatriske problemstillinger, f.eks. unge med psykoser, svære spiseforstyrrelser eller svære depressioner, visiteres af studievejlederen til andre mere relevante tilbud.
- Samtalerækken består som udgangspunkt af 1-10 samtaler. Der er mulighed for både individuelle forløb og gruppeforløb.
- Samtaler med de unge afholdes i PsykiatriFondens lokaler i København NV.

Ungdomsprojektets psykologiske rådgivning tilbyder op til 10 psykologsamtaler til de unge, der visiteres. Der er tale om støttende samtaler, hvor psykologen og den unge arbejder med de ting, som p.t. optager og fylder i den unges dagligdag, og som gør det svært for den unge at koncentrere sig i en uddannelsesmæssig sammenhæng. Det kan f.eks. være at hjælpe den unge med at styrke de sociale relationer, arbejde med selvværd, hjælpe den unge med at strukturere hverdagen eller at håndtere det at være pårørende til en psykisk syg forælder. Andre unge har symptomer på angst og depression, mens atter andre kæmper med selvskade eller andre følelsesmæssige problemer. I visse tilfælde kan samtaleforløbet være et egentligt terapeutisk forløb. Psykologerne arbejder ud fra et både narrativt, psykodynamisk og kognitivt grundlag.

2.3.5 *Opkvalificering af professionelle*

Tilbuddet om opkvalificering foregår på forskellige niveauer:

- Studievejledere samt lærere indbydes fire gange årligt til en eftermiddagskonference med eksterne oplægsholdere (ca. 160 pladser pr. gang).

- Studievejledere indbydes otte til ti gange årligt til tematiserede eftermiddagsmøder, som varetages af projektets undervisere. Undervisningen foregår i PsykiatriFondens lokaler og giver mulighed for tæt dialog mellem undervisere og deltagere pga. et begrænset deltagerantal på maks. 30.
- Den enkelte uddannelsesinstitution kan rekvirere projektets undervisere til at undervise studievejledere og (kontakt)lærere i emner, f.eks. den svære samtale og specifikke psykiatriske/psykiatrinære problemstillinger. Der er både tale om halv- og heldagsarrangementer.

2.4 Synergi i forhold til fondens andre aktiviteter

PsykiatriFondens Ungdomsprojekt er en integreret del af fondens Børne- og Ungeafdeling. Dette betyder, at der er et tæt samarbejde på tværs af afdelingens projekter f.eks. i forbindelse med udarbejdelse af undervisningsmateriale, forberedelse af konferencer for professionelle, udviklingsdage og særlige arrangementer, herunder Verdens Mentale Sundhedsdag.

I Børne- og Ungeafdelingen er der desuden, som en del af Børne- og Ungeprojektet, etableret en hjemmeside med oplysning om psykiske sygdomme og problemer målrettet de 13-19-årige og deres lærere samt netrådgivning, hvor et panel af ansatte i PsykiatriFondens Børne- og Ungeafdeling rådgiver de unge pr. mail.

PsykiatriFondens Erhvervsrådgivning har stor ekspertise i undervisning, bl.a. i stresshåndtering, den svære samtale og arbejdsmiljø og udgør derfor en væsentlig sparringspartner i udarbejdelsen af undervisningsindhold. PsykiatriFondens Telefonrådgivning styrker ligeledes projektet, idet de unge kan ringe anonymt til rådgivningen og tale med en uddannet rådgiver.

Ovenstående og andre aktiviteter i PsykiatriFonden – kursusvirksomhed, forlag og blad – har været værdifulde i etableringen af Ungdomsprojektet. Ligeledes har fondens mangeårige erfaring med at formidle viden om psykiske sygdomme og problemer gjort fonden til en troværdig afsender med et omfattende og værdifuldt netværk.

2.5 Koordinering og samarbejde

PsykiatriFonden har et omfattende samarbejdsnetværk, der strækker sig til resten af landet. Der er både tale om kommuner, offentlige institutioner, interesseorganisationer, foreninger og private tilbud. Dette netværk har været, og er, en vigtig del af synliggørelsen af Ungdomsprojektets tilbud.

Ungdomsprojektet har et aktivt samarbejde med en række uddannelsesinstitutioner, vejledningscentre, kommunale behandlingssteder, børne- og ungdomspsykiatrien samt tilbud, som tilbyder psykologhjælp på ungdomsuddannelsesinstitutioner andre steder i landet.

2.6 Formidling

PsykiatriFonden har stor erfaring med at oplyse om psykiske sygdomme og problemer via kurser, bøger, kvartalsbladet Psykiatri-Information m.m. Ungdomsprojektet har fra begyndelsen været styrket af den erfaring og det netværk, der allerede var etableret i fonden.

I Børne- og Ungeafdelingen er der udviklet en omfattende database og mailinglister, som bruges til at formidle information om kurser, konferencer og nyt materiale, som kan have interesse blandt fagfolk inden for psykologi, pædagogik eller undervisning.

Derudover er der etableret et godt samarbejde med diverse fagblade, som gør, at fondens aktiviteter kan annonceres gratis, f.eks. i bladet Gymnasieskolen, Psykolog Nyt m.fl.

Større arrangementer synliggøres vha. pressemeddelelser, ligesom den lokale presse underrettes, når ungdomsprojektet afholder aktiviteter i området. I særlige tilfælde yder et pressebureau professionel assistance.

3. Status

3.1 Er målsætningerne for 2009 nået?

De opstillede mål for PsykiatriFondens Ungdomsprojekt i strategiplanen for 2009 er for de allerfleste punkters vedkommende nået – med brugernes store tilfredshed. Efterspørgslen af projektets forskellige ydelser har været særdeles stor i nogle perioder og mindre i andre perioder. De opnåede resultater er:

3.1.1 Udviklingsaktiviteter

- Der er udviklet et undervisningsmodul for elever med titlen “Unge, risikoadfærd og rusmidler”
- Kursuskonceptet for studievejledere og lærere er blevet suppleret med et tilbud om halvanden dags workshop i konflikthåndtering.
- Gruppetilbud om henholdsvis depression og præstations- og eksamensangst er blevet udviklet.
- Ungdomsprojektet har fra efteråret 2009 tilbudt klasseintervention – ved selvmord, selvmordsforsøg og dødsfald.
- Børne- og Ungeafdelingens hjemmeside tabu.dk er blevet relanceret og opdateret, og har p.t. over 100 besøgende om dagen.
- Informationsmateriale om Ungdomsprojektet (folder) er blevet udviklet.
- En henvisningsmappe med relevante støtte- og behandlingstilbud i Københavnsområdet er blevet opdateret og lagt på tabu.dk.
- En database med statistisk relevante informationer er etableret.
- Der er i foråret 2009 udarbejdet en midtvejsevaluering af Ungdomsprojektet, som også findes elektronisk på tabu.dk.

3.1.2 Undervisnings-, opkvalificerings- og rådgivningsaktiviteter

- Der blev i 2009 undervist i alt 1.871 elever fordelt på 54 undervisningsdage.
- 9% af de underviste elever (171 elever i alt) har gjort brug af den åbne rådgivning i forbindelse med elevundervisningen (se bilag 1).
- Ca. 300 unge deltog i Verdens Mentale Sundhedsdag for unge, den 9. oktober 2009, hvor emnet var risikoadfærd.
- 557 professionelle (studievejledere og lærere) er blevet undervist i temaer som “Den svære samtale”, “ADHD”, “Socialfobi”, “De pligtopfyldende unge”, “Konflikthåndtering”, “Depression” og “Krisehåndtering”. En del af undervisningen er foregået i form af planlagte eftermiddagsmøder i fonden, resten har været rekvireret undervisning på skolerne. Der har været afholdt 23 arrangementer (se bilag 2).
- I alt ca. 600 professionelle har deltaget i de fire konferencer afholdt i 2009. Temaerne har været “Selvskadende adfærd blandt unge”, “Trivsel i klasseværelset”, “Unge med Autismespektrumstilstande” og “Tilknytningsforstyrrelser”.
- 256 elever er i 2009 blevet henvist til projektet. Af dem blev 43 viderehenvist til andre tilbud, og 14 elever blev afmeldt grundet manglende interesse eller andet tilbud inden visitationssamtalen. Ved årets afslutning var 120 elever blevet afsluttet, lidt over 100 elever var i forløb, og omkring 40 stod på venteliste (se bilag 3).

- Ud fra de foreløbige tal er 82% af de elever, der har været i forløb i rådgivningen, stadig fastholdt på deres ungdomsuddannelse (eller har gennemført uddannelsen) tre til seks måneder efter afslutningen af samtaleforløbet.
- 90% af uddannelsesinstitutionerne har i løbet af projektperioden gjort brug af en eller flere af Ungdomsprojektets tilbud (se bilag 4).

3.2 *Opsummering af resultater fra projektstart i 2007*

3.2.1 *Kerneydelser*

- Der blev i efteråret 2007 udviklet et undervisningskoncept til ungdomsuddannelserne. Konceptet blev udbudt pr. 1. januar 2008 og i sommeren 2008 revideret, hvorved der bl.a. blev sat større fokus på psykisk sundhed. Der er frem til og med 2009 undervist i alt 3.227 elever. Herudover har der været ca. 800 deltagere ved de to arrangementer i forbindelse med Verdens Mentale Sundhedsdag i henholdsvis 2008 og 2009.
- Der er blevet udviklet et kursuskoncept for studievejledere og (kontakt)lærere på ungdomsuddannelserne. I alt har 973 studievejledere og lærere deltaget i opkvalificeringskurser, og der har derudover været ca. 1.300 deltagere til de i alt otte konferencer.
- Ungdomsprojektets psykologiske rådgivning er blevet etableret. Tilbuddet om gratis rådgivning og vejledning til sårbare unge på ungdomsuddannelserne blev udbudt pr. 1. december 2007, og i løbet af sommeren 2008 blev også et gruppetilbud til unge med familiekonflikter udviklet. I alt er 469 elever blevet henvist, hvoraf 198 har afsluttet et forløb, ca. 120 unge er viderehenvist til andre tilbud eller afmeldt. Resten var pr. 31. december 2009 i forløb eller på venteliste.

3.2.2 *Web og kommunikation*

- Ungdomsprojektets tilbud samt information om projektet i øvrigt er beskrevet på psykiatrifonden.dk og tabu.dk.
- Informationsmateriale er blevet udviklet.
- Informationsbreve er efter behov sendt ud til alle involverede uddannelsesinstitutioner samt udvalgte samarbejdspartnere.
- En henvisningsmappe med relevante tilbud til unge er blevet udarbejdet og opdateres med jævne mellemrum.
- Ungdomsprojektet er blevet omtalt i forskellige tidsskrifter, bl.a. Erhvervs-skolelæreren (4/2008), Depressions Tidende (3/2008), Psykiatri-Information (4/2008), Urban og Berlingske Tidende (11/2009).

3.2.3 *Dokumentation og strategi*

- Dokumentationsplan for projektet er udarbejdet og er kontinuerligt implementeret.
- Der bliver kontinuerligt indsamlet artikler og rapporter af relevans for projektet.
- Strategiske handlingsplaner for 2007, 2008, 2009 og 2010 er blevet udarbejdet og er for de første tre års vedkommende blevet implementeret.

3.2.4 *Netværk*

- Der er blevet etableret et bredt samarbejdsnetværk bestående af bl.a. Undervisningsministeriet, Projekt NetOpNu i Sønderjylland, Kommunernes Landsforening, Ungdommens Uddannelsesvejledning, studievejledere i de to kommuner, Ungdomsklinikken i København, Familierådgivningen på Frederiksberg og Folkesundhed København.
- Der er i efteråret 2008 nedsat en referencegruppe for Ungdomsprojektet bestående af 11 personer med relevant viden om unge, frafald, studievejledning, psykologisk

rådgivning og psykiske sygdomme (se bilag 5 for sammensætningen af gruppen). Referencegruppen mødes to gange årligt.

- Børne- og Ungeafdelingen fungerer via Ungdomsprojektet og Børne- og Ungeprojektet også som videntcenter. Der har løbende været henvendelser fra såvel institutter (herunder UU-centre) som private (herunder journalister og studerende).

3.3 Målsætninger for 2009, som ikke blev opfyldt

- Udvikling af workshop til elever som supplement til undervisningsprogrammet "Tal om det" med særligt fokus på forebyggelse og mestringsstrategier. Denne workshop blev ikke udviklet, i stedet blev der udviklet workshop for lærere om konflikthåndtering og workshop for elever om risikoadfærd og rusmidler.
- Udvidelse af PsykiatriFondens Ungdomspræsidium med fem medlemmer. Denne målsætning blev sat i bero, idet afviklingen af kerneydelserne samt PsykiatriFondens Erhvervsskoleprojekt blev prioriteret.

3.4 Målsætninger, som delvist blev opfyldt

Målsætningen om at undervise 2.250 elever i 2009 blev kun delvist opfyldt, da det reelle antal underviste elever er 1.871. Årsagen hertil er dels, at det siden projektets start har været en udfordring at få visse uddannelsessteder til at prioritere undervisningstilbuddet til eleverne. Dels har underviserne skiftevis været involveret i fondens Erhvervsskoleprojekt. I løbet af året blev en række initiativer igangsat, hvilket resulterede i, at årets sidste kvartal bød på flest underviste elever i "Tal om det" i projektets historie.

Succeskriteriet om, at ventetiden for henviste elever skulle være mindre end tre uger, er desværre ikke opfyldt pga. det meget høje antal henviste elever. En række tiltag er i både 2008 og 2009 iværksat for at mindske ventelisten, herunder opstramning af inklusionskriterierne, så psykologrådgivningen nu primært er et tilbud for de elever, der ikke på andre måder kan få hjælp (f.eks. gennem sygesikringen).

4. Evaluering

4.1 Hvorfor virker det?

Den store interesse, som PsykiatriFondens Ungdomsprojekt har mødt blandt såvel ungdomsuddannelsesinstitutionerne, kommunale- og offentlige samarbejdspartnere og behandlings- og rådgivningstilbud på børne- og ungeområdet, viser, at behovet for støtte- og rådgivningstilbud på området er stort. Undervisningen og de støttende samtaler er et godt og relevant supplement til skolernes øvrige tiltag for at øge trivsel og fastholde eleverne på deres uddannelse.

Projektet er sammensat på en måde, der gør det så let som muligt for uddannelsesinstitutionerne at gøre brug af de forskellige ydelser, f.eks. sker reservation af undervisning og kursusstilbud og visitationer til psykologtilbuddet ved nemme procedurer. Projektet er i høj grad fleksibelt og designet til at imødekomme brugernes behov.

At projektet er placeret i PsykiatriFondens regi betyder, at det forbindes med høj troværdighed og faglig kvalitet. Dette er blevet meget tydeligt for projektets ansatte i forbindelse med opstartsfasen, hvor der er etableret mange samarbejdsrelationer. PsykiatriFondens ry og eksisterende netværk har dermed været en afgørende platform for projektets etablering.

4.2 *Hvad er lykkedes?*

Først og fremmest er det lykkedes at udvikle et gennemarbejdet og målrettet tilbud til unge på hovedstadens ungdomsuddannelser, som skal være med til at fremme trivsel og mindske frafald pga. personlige problemer. Det er lykkedes at skabe et stort og aktivt samarbejdsnetværk, som betyder, at kendskabet til projektet allerede er højt. Derudover er det lykkedes efter udviklings- og startfasen at komme ind i en stabil konsolideringsfase, hvor der både er god tilgang af henvisninger og bookinger på både elev- og lærerundervisning.

På de uddannelsesinstitutioner, som har taget imod tilbuddet, er der blevet etableret et godt og velfungerende samarbejde med særligt studievejlederne. Dette samarbejde er yderst centralt for projektets resultater. Det er studievejlederne, som henviser de unge til projektets psykologer. Fra start skabes konsensus mellem elev, psykolog og uddannelsesinstitution om, hvad formålet med og rammerne for støtten er. Derudover sikrer samarbejdet, at eleven ikke står alene efter endt forløb, men at studievejlederen er involveret og dermed også forpligtet. Endvidere afholdes årlige opfølgingsmøder med studievejledere.

Udover en fastholdelsesprocent langt over den forventede (pt. 82% kontra en målsætning i 2009 om minimum 50%) er der blandt de elever, der har været i samtaleforløb, meget positive tilbagemeldinger. En par eksempler fra eleverne på spørgsmålet om kommentarer til forløbet i øvrigt:

Jeg kan ikke blive mere taknemmelig over at have snakket med en psykolog igennem dette projekt. Jeg er blevet lyttet på og taget seriøst. Jeg kan trives bedre, fordi jeg nu kan sætte ord på de følelser, jeg havde. Jeg har ikke været ramt af mit problem, siden jeg stoppede hos psykologen, og det må jo betyde, at jeg har fået lidt mere styr på sagerne. Dog er det også en tryghedsfaktor, at jeg ved, at jeg kan ringe og aftale en tid, hvis jeg skulle gå hen og få det dårligt igen.

Mine samtaler hos PsykiatriFonden har haft en kæmpe betydning for min tilværelse generelt. Jeg har både fået bedre forhold til mig selv, min familie og mit eget liv. Jeg var meget ustabil og hårdt psykisk ramt, da jeg startede hos jer, men ved min afsluttende samtale var jeg fuld af positive tanker og havde lysten til at leve livet fuldt ud. Jeg kunne ikke have det bedre, end jeg har nu, og det er jeg yderst taknemmelig for. Samtalerne har stort set reddet mig og mit liv.

I en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt elever efter endt samtaleforløb nævner 98% af eleverne, at de vil anbefale andre at tale med en psykolog. Over 90% mener, at det er samtalerne med psykologen eller kombinationen af samtalerne og deres egen styrke, der er skyld i, at de har fået det bedre. På spørgsmålet om, hvorvidt samtalerne har haft positiv indflydelse på tanker om fremtiden, svarer over 80%, at det har de i meget høj grad, høj grad eller nogen grad. Det samme er gældende for spørgsmålene om samtalerne indflydelse på henholdsvis selvværdet og oplevelsen af at være rustet til fremover at klare problemerne. Endvidere svarer over 70%, at samtalerne har haft positiv indflydelse på lysten til at gå i skole og den faglige indsats.

Det er lykkedes at sætte fokus på uddannelsesstedernes personaleudvikling ved at rette direkte kontakt til ledelsen og tilbyde gratis undervisning og opkvalificering af studievejledere og lærere. Det har skabt stor begejstring blandt såvel lederne som de ansatte på uddannelsesinstitutionerne. Endvidere viser evalueringer af opkvalificeringen, at på

en skala fra et til seks vurderer deltagerne, at både kurserne som helhed, fagligheden, formen, formidlingen og anvendeligheden ligger i top (mellem fem og seks).

Sidst – men ikke mindst – er det lykkedes at sætte psykisk mistrivsel og forebyggelse på skoleskemaet hos en række elever på ungdomsuddannelsesinstitutionerne i Københavns og Frederiksberg kommuner. I en undersøgelse foretaget blandt mere end 350 elever lå vurderingen af helhedsindtryk, formidling og undervisningens vigtighed også i top på mellem fem og seks på en skala fra et til seks.

4.3 *Sideeffekter*

Ungdomsprojektets aktiviteter har været inspiration til andre initiativer på området – både internt i fonden og eksternt. F.eks. kan nævnes, at både erfaringer og metoder fra Ungdomsprojektet var centrale i forhold til beslutningen om at etablere PsykiatriFondens Erhvervsskoleprojekt i 2009. Et projekt, som fonden igangsatte i samarbejde med Undervisningsministeriet med fokus på metoder til at støtte sårbare unge i uddannelse. Projektet bestod i 2009 af et firedages kursusforløb til lærere og en workshopdag for ledere på erhvervsuddannelserne. På landsplan blev der afholdt 20 kurser for lærere og fem dage for ledere – med omkring 500 deltagere i alt. I 2010 udgiver Undervisningsministeriet en publikation på baggrund af indsatsen, og der afholdes to opfølgende konferencer.

5. **Perspektiver**

5.1 *Overordnede perspektiver*

Det vurderes, at projektet gør en mærkbar forskel for særligt de frafaldstruede elever på hovedstadens ungdomsuddannelser. Herudover anses den forebyggende effekt at have stor værdi for samtlige nuværende og kommende elever (jf. langtidseffekten via de opkvalificerede lærere og studievejledere). Desuden vil projektet på sigt give indsigt i, hvor stort omfanget med personlige problemer er, og i hvor stor udstrækning det kan afhjælpes via forebyggende arbejde og psykologisk støtte. Dette er viden, som vil kunne målrette og effektivisere indsatsen yderligere på sigt.

PFUP's hidtidige historie har været kendetegnet ved nytænkning, udvikling og implementering. 2010 står i konsolideringens og fremtidsvisionernes tegn: Der vil blive fokuseret på de mange initiativer, som er udviklet i projektperioden, og indsatsen vil blive evalueret, så vi kan lære af erfaringerne og bruge dem i aktivt i formuleringen af anbefalinger til en videre indsats.

5.2 *Undervisning*

- Undervisningskonceptet vil løbende blive udviklet og opdateret, bl.a. på baggrund af tilbagemeldinger fra elever i en evaluering foretaget på Ørestad Gymnasium og TEC i december 2009.
- Der vil være et særligt fokus på erhvervsuddannelserne og på etableringen af et samarbejde med uddannelsesinstitutioner, som hidtil ikke har gjort brug af undervisningstilbuddet.

5.3 *Psykologisk rådgivning*

- Projektet vil fremover også – ud over individuelle samtaleforløb – tilbyde de unge gruppeforløb, f.eks. vil der i 2010 være en depressionsgruppe med løbende optag og en gruppe med fokus på præstations- og eksamensangst. Er der behov for og ressourcer til flere gruppeforløb, vil disse blive prioriteret.
- For at styrke indsatsen for unge med alvorlige psykiske problemer styrkes samarbejdet mellem PFUP, psykiatrien og andre behandlingstilbud.

- Henvisningsmappen bliver løbende opdateret og kan downloades af studievejlederne fra tabu.dk. Således kan studievejlederne få et indblik i, hvilke tilbud de og de unge kan gøre brug af, hvis PsykiatriFondens Ungdomsprojekt ikke anses for at være det optimale tilbud i den konkrete sag.

5.4 *Opkvalificering*

Både eftermiddagskonferencer, eftermiddagsmøder og rekvireret undervisning til professionelle vil løbende blive udviklet og opdateret. I 2010 vil en workshop for lærere om "Unge, stoffer og psykiske problemer" blive udviklet, og der vil fortsat være tilbud om workshop i konflikthåndtering.

5.5 *Netværk og samarbejde*

Kontakten til samarbejdspartnere udbygges kontinuerligt både gennem mødeaktivitet, videndeling og information om projektets aktiviteter. Ungdomsprojektet erfaringsudveksler og videndeler endvidere i et allerede etableret landsdækkende netværk af ungdomspsykologer.

5.6 *Referencegruppe*

Der er blevet nedsat en referencegruppe, som skal bistå projektet med faglig sparring og inspiration. Gruppen består af 11 personer og repræsenterer en række interessenter og samarbejdspartnere inden for forebyggelses- og behandlingsområdet. Referencegruppen samles to gange om året. Møderne i 2010 vil bl.a. have fokus på fremtiden for Ungdomsprojektet.

5.7 *Dokumentation*

I første kvartal af 2010 indsamles de data, som skal kvalificere beslutningen om, hvordan Ungdomsprojektets fremtid skal se ud efter projektperiodens udløb pr. 31. december 2010. Ultimo 2010 afleveres den endelige evalueringsrapport til bevillingsgiverne. Denne indeholder alt dokumentationsmateriale fra projektperioden, analyse af materialet samt anbefalinger baseret på projektets erfaringer.

5.8 *Hjemmeside*

Børne- og Ungeafdelingens hjemmeside, der i september 2009 blev relanceret, vil løbende blive opdateret og udviklet med nye områder, bl.a. tema om ADHD og udvidelse af afsnit om psykisk sundhed.

5.9 *Presse og markedsføring*

Fonden vil i 2010 arbejde med pressekontakt med henblik på at maksimere udbredelsen af viden om projektet samt psykiske sygdomme og problemer blandt børn og unge. Idet erhvervsuddannelserne har de største udfordringer vedrørende sårbare og frafaldstruede elever, vil markedsføring og relationsdannelse over for denne type uddannelser intensiveres i det kommende år.

6. **Økonomi**

Tilbuddet om psykologisk rådgivning til sårbare elever samt undervisning af elever og studievejledere og/eller lærere på ungdomsuddannelserne er gratis. Deltagelse til konferencer og eftermiddagsmøder koster henholdsvis 150 kr. og 100 kr. pr. deltager (til dækning af udgifter i forbindelse med forplejning). I perioden 2007-2010 er projektet støttet af henholdsvis Undervisningsministeriet, Indenrigs- og Socialministeriet og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Fra 2007 til 2008 var det årlige budget 3 mio. kr. pr. år, mens der fra 2009 og frem gives tilsammen 4,35 mio. kr. pr. år fra de tre ministerier.

7. **Konklusion**

PsykiatriFonden har siden 2002 arbejdet for at oplyse om og forebygge psykiske sygdomme og problemer blandt børn og unge. En indsats, der har gjort det tydeligt, at særligt gruppen af elever på ungdomsuddannelserne har manglet støttetilbud på trods af, at særligt produktions- og erhvervsskolerne forholdsmæssigt rummer en meget stor andel af sårbare elever.

PsykiatriFondens Ungdomsprojekt blev etableret i 2007. Formålet med projektet er at yde støtte til (sårbare) elever på Hovedstadens ungdomsuddannelser. Målet er at forebygge psykisk sygdom og mistrivsel og gennem oplysning, rådgivning og støttende psykologsamtaler at tilføre eleverne ressourcer, der gør det muligt for dem at gennemføre den påbegyndte uddannelse.

Projektet har gennemgået en etablerings- og udviklingsfase i 2007 samt i første del af 2008. Herefter har der været fokus på konsolidering af kerneydelser samt udvikling af supplerende aktiviteter.

Der er blevet etableret et bredt samarbejdsnetværk inden for såvel kommunale og offentlige interessenter, relevante rådgivnings- og vejledningstilbud samt uddannelsesinstitutioner. Efterspørgslen og interessen fra disse samarbejdspartnere bevidner, at behovet er stort.

Hvis uddannelse skal være for alle, er man nødt til at indrette uddannelserne, så de sårbare elever også kan gennemføre dem. I PsykiatriFonden er det vores vurdering, at nærværende projekt er et væsentligt skridt i den rigtige retning, og at projektet kan bidrage til regeringens målsætning om, at 95% af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse. Det er således lykkedes at sammensætte et projekt, der på den ene side støtter og fastholder elever, der her og nu har brug for hjælp til at overkomme personlige problemer, og på den anden side at være med til at forebygge psykiske sygdomme og problemer blandt eleverne. De menneskelige og økonomiske gevinster ved en sådan indsats er åbenlyse – på kort såvel som på lang sigt.

Bilag 1: Status 2009 – elevundervisning

2009	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage	antal hold
1.kvt	428	35	8	15	18
2.kvt	114	8	7	6	9
3.kvt	116	3	3	4	7
4.kvt	1213	125	10	29	51
I alt	1871	171	9	54	85

2009-4	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage	antal hold
okt	326	45	14	8	15
nov	403	48	12	10	16
dec	484	32	7	11	20
I alt 4 kvt.	1213	125	10	29	51

2009-3	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage	antal hold
jul	0	0	0	0	0
aug	62	2	3	2	4
sep	54	1	2	2	3
I alt 3.kvt.	116	3	3	4	7

2009-2	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage	antal works
apr	68	5	7	4	0
maj	0	0	0	0	0
jun	46	3	7	2	0
I alt 2.kvt	114	8	7	6	0

2009-1	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage	antal works.
jan	189	15	7,9%	6	0
feb	154	18	11,7%	5	0
mar	85	2	2,4%	4	3
I alt 1.kvt	428	35	8,2%	15	3

2008	antal elever	antal i rådg.	rådgivne %	antal u-dage
1.kvt	334	50	15	12
2.kvt	265	21	9	8
3.kvt	86	9	10	4
4.kvt	671	77	12	18
I alt	1356	157	46	42

Bilag 2: Status 2009 – opkvalificering af professionelle

2009	underviste	kurser	heraf EMS
1.kvt.	63	4	3
2.kvt.	112	6	2
3.kvt.	280	9	1
4.kvt.	102	4	3
I alt	557	23	9

2009-4	underviste	kurser	heraf EMS
okt	20	1	1
nov	65	2	1
dec	17	1	1
I alt	102	4	3

2009-3	underviste	kurser	heraf EMS
jul	0	0	0
aug	76	3	1
sep	204	6	0
I alt	280	9	1

2009-2	underviste	kurser	heraf EMS
apr	15	1	1
maj	52	3	0
jun	45	2	1
I alt	112	6	2

2009-1	underviste	kurser	heraf EMS
jan	21	1	1
feb	33	2	1
mart	9	1	1
I alt	63	4	3

2008	underviste	kurser	heraf EMS
1.kvt	83	6	2
2.kvt	115	7	2
3.kvt	87	4	1
4.kvt	131	9	3
I alt	416	26	8

Note: Det samlede antal underviste er fra undervisning afholdt ude på uddannelsesinstitutionerne samt planlagte eftermiddagsmøder for studievejledere (EMS) i PsykiatriFonden.

Bilag 3: Status 2009 – psykologisk rådgivning

2009	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
1.kvt	49	25	8	1
2.kvt.	41	36	10	4
3.kvt.	54	38	3	3
4.kvt.	112	21	22	6
I alt	256	120	43	14

2009-4	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
okt	35	3	5	1
nov	53	9	7	2
dec	24	9	10	3
I alt	112	21	22	6

2009-3	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
jul	0	6	0	1
aug	14	13	0	0
sep	40	19	3	2
I alt	54	38	3	3

2009-2	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
april	16	9	7	1
maj	13	9	3	1
juni	12	18	0	2
I alt	41	36	10	4

2009-1	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
jan	12	11	0	0
feb	16	5	0	0
mar	21	9	8	1
I alt	49	25	8	1

2008	henviste	afsluttede	viderehenviste	afmeldte
1.kvt	79	10	13	8
2.kvt.	47	28	7	12
3.kvt.	24	23	4	6
4.kvt.	63	22	8	6
I alt	213	83	32	32

Note: Viderehenviste er elever der er blevet henvist til andre, mere relevante tilbud. Afmeldte er elever, der enten fordi de er gået ud af uddannelsen, har fået et andet tilbud eller ikke alligevel var interesserede er blevet afmeldt fra ventelisten.

Bilag 4: Status 2009 – kontakter

Skole	Undervisning	Rådgivning	Opkvalificering
Akademisk Studenterkursus	x	x	x
Christianshavns Gymnasium		x	x
Det Fri Gymnasium			x
Falkonergårdens Gymnasium og HF	x	x	x
Frederiksberg Gymnasium		x	
Frederiksberg HF-Kursus			x
HF-Centret Efterslægten		x	x
Ingrid Jespersens Gymnasium		x	x
Johannesskolen		x	x
Københavns VUC			x
Københavns Åbne Gymnasium	x	x	x
Metropolitanskolen			x
Niels Steensens Gymnasium		x	x
N. Zahles Gymnasieskole	x	x	
Nørre Gymnasium		x	x
Prins Henriks Skole			
Rysensteen Gymnasium		x	x
Sankt Annæ Gymnasieskole	x	x	
Voksen Uddannelsescenter Frederiksberg		x	
Ørestad Gymnasium	x	x	x
Østre Borgerdyd	x	x	
Sosu Frederiksberg	x	x	x
Sosu København		x	x
CPH West (frisørskolen)	x	x	x
Fodterapeutskolen		x	x
Søværnets Teknikkursus			
Hotel- og Restaurantskolen		x	x
Skolen for Klinikass. og tandplejere	x	x	x
TEC-Frederiksberg (Strøm)	x		
TEC-Frederiksberg (P&U)			x
TEC-Frederiksberg (HTX)		x	x
KTS, Julius T (M)	x		x
KTS, Kongedybet/Suk. (Div.)		x	x
KTS, Rebslagervej (B & A)		x	x
KTS, Tuborgvej (P & U)			x
KTS, Jagtvej (HTX)			
Niels Brock (Julius Th.)	x	x	x
Niels Brock (Kultorvet)			
Niels Brock (Gullfoss)	x	x	
Niels Brock (Klareboder)		x	x
Den Økologiske Prod.skole	x	x	x
Prod.skolen k.u.b.a.	x	x	x
Prod.skolen Høffdingsvej	x		x
AFUK's Prod.skole		x	x

Bilag 5: Referencegruppen i PFUP

Psykolog Ida Koch (Den Gule Flyver)

Psykolog Lisbeth Bendtsen (Viborg Kommune)

Psykolog Ole Lund Sørensen (Projekt NetOpNu)

Psykiater Bent Kawa (Ungdomspsykiatrisk afsnit, Roskilde)

Overlæge Lise Nyholm (Børne- og ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg)

Professor Per Schulz Jørgensen (bestyrelsesmedlem i PsykiatriFonden)

Centerleder Noemi Katznelson (Center for Ungdomsforskning, DPU)

Udviklingschef John Vinter Knudsen (Ungdommens Uddannelsesvejledning Kbh.)

Uddannelses- og erhvervsvejleder Benny Wielandt (Teknisk Erhvervskole Center)

Studievejleder Hanne Strunge (Falkonergårdens Gymnasium og HF-Kursus)

Psykolog Marjan Shahmir (Etnisk Rådgivningscenter NOOR)